

Deprem Sonrası Asbest Tehlikesi

TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu, İzmir Tabip Odası ve Asbest Söküm Uzmanları Derneği, 14 Mayıs 2021 tarihinde düzenledikleri ortak basın açıklamasında, İzmir depremi sonrası kentsel dönüşümde yaşanan kontrolsüz yıkımların yarattığı tehlikeye dikkat çekti. Asbestin ölümcül olduğuna vurgu yapılan açıklamada, belediyelerin yıkım ruhsatı vermesinden önce teknik standartlara uygun kontrol yapılması gerektiği vurgulandı.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) asbesti kesin kanser yapıcı madde olarak sınıflandığına dikkat çekilen açıklamada, asbestin halk ve işçi sağlığı açısından bilinen en tehlikeli kimyasallardan biri olduğu belirtildi. Açıklamada; dünya genelinde her beş dakikada bir kişinin asbest nedeniyle öldüğü, 31 Aralık 2010 tarihinden itibaren ülkemizde çıkarılması, işlenmesi, kullanılmasının yasak olduğu vurgulanarak, şu bilgilere yer verildi:

"Ancak bu tarihe kadar inşa edilen sayısız konut, okul, hastane, fabrika, devlet dairesi, askeri üs gibi yapılar ile pek çok endüstriyel üründe kullanılan binlerce ton asbest dolaşımına ve halen hayatımızın her anında yer almaya devam ediyor. Yasaklardan önce kullanılmasıyla hayatımıza girmiş olan asbestli yapı ve ürünlerin sökülmesi, yıkımı, tamirati, bakımı, geri dönüşümü ve taşınması sırasında gerçekleşen kontrolsüz faaliyetler sonucunda işçilerin ve halkın asbeste maruz kaldığı bilinmektedir."

İzmir'de 30 Ekim 2020 tarihinde yaşanan depremin ardından hasar almış binaların yıkımına başlandığına ve kentsel dönüşüm kapsamındaki binalarla birlikte yıllarca sürececek bir yıkım sürecinin yaşanacağına dikkat çekilerek, şöyle denildi:

"Güncel mevzuat gereğince, ya-

pılarda kullanılmış olan asbestin sökülmesi ve bertaraf edilmesi yasal bir zorunluluktur. İzmir'de kentsel dönüşüm nedeniyle yıkılmakta olan binalarda asbest var mı, yok mu sorusunun gündemde olduğu bir gerçektir. Belediyeler, yıkımı yapılacak bina için birkaç saatte verilen 'asbest yoktur' raporları doğrultusunda asbest olmadığını savunurken, bina yıkımını gerçekleştiren müteahhitler için de asbest olmaması yıkım maliyetlerini aşağıya çekmek anlamına gelmektedir. Biliyoruz ki asbest yer kaplamalarında özellikle marley, duvar kaplamalarında, boya ve sıvalarda, kazan ve ısıtma sistemi izolasyonunda, elektrik izolasyonunda ve eternit olarak bilinen çatı kaplamalarında, çimento içinde kullanılmıştır. Bu konu üzerine yapılmış bilimsel araştırmalar ile yaşam alanımızda yer alan yapılardaki asbest varlığı sabittir."

Mevzuat hükümlerine göre yapı elemanlarından alınacak numunelerin, yetkilendirilmiş laboratuvarlarda kontrol edilmesinden sonra "yıkım ruhsatı" verilmesi gerektiğine vurgu yapılan açıklamada, şu uyarılara yer verildi:

"Kentsel Dönüşümün bir felakete dönüşmemesi için, yıkım süresince ve yıkım atıklarının yüklenmesi ve taşınması sırasında asbest ve toz güvenli-

ğinin sağlanmasına yönelik mevzuat hükümlerine ve TS 13633 Yapıların Tam ve Kısmi Yıkımı İçin Uygulama Kuralları Standardı, TS 13895 Asbest İçeren Malzemelerin Sökümü ve Asbest Bertaraf Yöntemleri Kılavuzu ve TS13883 Toz Bastırma Sistemleri Standardı gibi teknik standartlarına uyulmalıdır. Belediyeler "yıkım ruhsatı" vermeden önce, mevzuatın uygulanmasını sağlamak ve denetlemekle yükümlüdür. İl Çevre ve Şehircilik, Çalışma ve Sosyal Güvenlik ve Sağlık Müdürlükleri ve Belediyelerce yıkım ve atık yönetimi mevzuatlarının gerektirdiği koordinasyon sağlanmalı, çalışmalarının yürütüldüğü belirtilen ve halen yayınlanmayan Yıkım Yönetmeliği bütünsel değerlendirilmeli, denetimler artırılmalı; mevzuata uygun olmayan yıkımların ruhsatları iptal edilerek gerekli idari ve hukuki işlemler yapılmalıdır.

Binaların kontrolsüz ve plansız yıkımı ile ortaya çıkacak asbest maruziyeti öncelikle belediyelerin daha sonra da ilgili bakanlıkların ortak sorumluluğundadır. İzmir'de belediyeler tarafından denetlenmeden ve hafriyat firmaları tarafından mevcut yönetmeliklere uygun olmadan yapılan bina yıkımları gözlemlenmektedir."